

Assaig **Glòria Farrés**

Per què no tenim filosofia catalana?

Xavier Serra (Sueca, 1967) ha publicat *Història social de la filosofia catalana. La lògica (1900-1980)*. En aquest assaig s'exposa de manera amena i documentada els motius pels quals no s'ha produït cap obra filosòfica important als Països Catalans. La qüestió és legítima i no pas exempta de valor: com és possible que d'ençà de la Renaixença tinguem grans poetes, novel·listes i artistes plàstics i, en canvi, no tinguem ni un sol filòsof de categoria universal? La reflexió de Joan Fuster sobre aquesta qüestió ("La filosofia, a diferència de la poesia o la prosa narrativa, és un *afer de càtedra*. Exigeix una formació acadèmica, una professionalització, un contacte insistit entre especialistes") és el punt de partida per explorar la situació i l'evolució de la universitat catalana al llarg del segle XX. I es fa sobre l'exemple de la recepció de la lògica moderna perquè és l'única branca de la filosofia en la qual es pot parlar clarament d'un canvi de paradigma i, per tant, es pot veure les dificultats que troba la seva introducció.

Capítols de caràcter independent

L'assaig s'estructura en diversos capítols, cadascun amb un caràcter força independent. El primer, més general, descriu el marc en el qual es desenvolupava la vida universitària a començaments del XX, els pocs recursos que s'hi destinaven i la mateixa concepció de la universitat, centralista i amb uns plans d'estudis que arraconen la filosofia a ser germana pobra del dret. Quan tracta del professor de lògica d'aleshores, el neoescolàstic Josep Daurella i Rull, s'hi afegeixen les impressions que causà a Pla, Sagarra i Gaziol. Tenint en compte que el personatge era de poca categoria, aques-

Eugeni d'Ors és un dels intel·lectuals que Xavier Serra inclou en el seu assaig AVUI

Història social de la filosofia catalana. La lògica (1900-1980)
Autor: **Xavier Serra**
Editorial: **Afers Catarroja, 2001**
Preu: **19 euros**
Pàgines: **255**

tes descripcions enriqueixen el text, que té una escriptura àgil i pulcra. Les visions lúcides d'aquests escriptors compensen les impressions tristes que provoca l'anàlisi de la situació. La resta de capítols es dediquen a intel·lectuals com Eugeni d'Ors i Crexells i a professors universitaris posteriors a la Guerra Civil, com ara Garcia Baca, Sacristan i Ferrater Mora, on podem gaudir també de les epístoles amb Joan Oliver,

i es tanca amb l'anàlisi del departament de filosofia de la Universitat de València.

Ara bé, la imatge de conjunt que en traiem és un panorama desolador. La universitat no és un lloc de pensament lliure, i aquest darrer intenta trobar un espai fora de la institució. Les petites embranzides en el camp del coneixement personal o institucional són ensorrades constantment pels esdeveniments històrics adversos. I és d'admirar la feina ingent, sovint autodidacta, que fan bona part de les personalitats tractades: especialment Crexells, Garcia Baca i Ferrater Mora. Es fa present la importància de les beques a l'estranger, del moment històric lligat a la creació del IEC, i fins a quin punt el medi social és un element tan important com el talent o la capacitat de treball del filòsof. Una obra necessària per comprendre bé d'on venim i contra què cal lluitar si volem fer possible la creació filosòfica. *

Poesia **Roger Costa-Pau**

En la fortalesa del jo

Sobre la poesia, Agustí Bartra va deixar escrita aquesta magnitud: "La poesia no es pot explicar, és". I el gran Vinyoli, aquesta altra: "Entre ser poeta o simplement viure, hi ha una / bella possibilitat, que és viure poèticament"... No pas en va Mireia Lleó (Barcelona, 1960) inaugura el seu últim llibre, *Per un vers*, amb aquestes dues divises. Perquè es tracta d'un llibre que parla molt de poesia o, millor dit, de la gènesi i de molts dels perquè de la poesia; un volum –i el títol ja ens en dóna pistes– diguem-ne que escrit amb la voluntat explícita de provar d'explicar la necessitat de l'escriptura. I en aquest sentit el poema en

prosa inicial, titulat "Insistència", cal llegir-lo en clau de declaració d'intencions: "Per un vers atrapo les paraules a ple vol, aturo el batec de tots els tràfecs, enlairo les cabòries com estels, em banyo en aigües guaridores d'algues tendres, desgrano la magrana del desig. Per un sol vers capgiro el curs calat de l'aigua en ploure...".

La presència del jo

Per un vers és el sisè llibre de Mireia Lleó. Notem que en aquest trajecte de confecció poètica, essencialment lligat a l'experiència vital, hi ha hagut des del principi una fortíssima presència del jo; d'un jo que es frag-

menta per integrar totes les possibles pluralitats personals de la particularitat, i un jo, ahora, que sovint es desdobra en un tu que pot ser personal o bé desplegar-se, com passa tan sovint en aquest llibre, en el territori més abstracte en què l'interlocutor és la poesia: en el seu cas –i tal com suggereix Miquel Àngel Lladó en el pròleg que hi signa–, entesa com a refugi, com a bàlsam o fins i tot com a amagatall. "La densitat dels dies que graviten / i la remor d'onades, insistents, m'han retornat l'impuls"... Amb encert, Lladó parla en el seu text d'un plany per la pèrdua d'algú molt estimat i d'una no-resignació davant la vida i el dolor, i

parla de la poesia com "una forma a través de la qual poder expressar la pròpia humanitat".

Cap a una alteritat

També direm que si és veritat que el camí fet en l'escriptura transcorre lligat directament al recorregut de la vida viscuda i, en efecte, el present *Per un vers* marca el punt àlgid, poèticament parlant, de l'expansió d'una interioritat (amb totes les diversitats possibles), ara potser cal obrir més les finestres de l'alteritat. Doncs sí: aquesta fortalesa de l'intern que Mireia Lleó ha anat desplegant fins ara haurà de supeditar-se al procés lògic i natural de superació del jo. *

Per un vers
Autora: **Mireia Lleó i Bertan**
Pròleg: **Miquel Àngel Lladó**
Editorial: **Témenos**
Barcelona, 2009
Pàgines: **64**
Preu: **12 euros**